

Fantastična bića u romanima o Harryju Potteru

Ivičić, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:545711>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

FANTASTIČNA BIĆA U ROMANIMA O HARRYJU POTTERU

ZAVRŠNI RAD

PULA, 2020.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

IVONA IVIČIĆ

FANTASTIČNA BIĆA U ROMANIMA O HARRYU POTTERU

ZAVRŠNI RAD

JMBAG: 0115057045

Studijski smjer: Preddiplomski izvanredni stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Dječja književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv.prof.dr.sc Kristina Riman

PULA, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan/ Ivona Ivičić, kandidat za prvostupnika odgojiteljica predškolske djece ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, **Ivona Ivičić** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom **FANTASTIČNA BIĆA IZ ROMANA O HARRYU POTTERU**, koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

UVOD	
1. DJEČJA KNJIŽEVNOST	1
1.1. Definicije dječje književnosti.....	1
1.2. Značajke dječje književnosti.....	2
1.3. Dječji roman.....	2
2. FANTASTIČNA KNJIŽEVNOST	4
2.1. Mit i dječja književnost	5
3. FANTASTIČNA BIĆA IZ ROMANA O HARRYU POTTERU.....	7
3.2 FANTASTIČNA BIĆA.....	9
3.2.1. AKROMANTULA (Acromantula).....	9
3.2.2. ANIMAGUS	12
3.2.3. BAZILISK (Basilisk)	15
3.2.4. DEMENTOR	17
3.2.5. FENIKS (Phoenix)	21
3.2.6. HIPOGRIF (Hippogriff)	25
3.2.7. KENTAUR (Centaur)	27
3.2.8. TESTRAL (Thestrals)	29
3.2.9. VILENJAK DOBY	31
3.2.10. VODENLJUDI (Merpeople).....	34
ZAKLJUČAK.....	37
LITERATURA	38
SAŽETAK	41
SUMMARY	42

UVOD

„Uđi stranče, ali znaj grijeh pohlepe zauzdaj!

Tko za tuđim novcem seže, nit na kojoj visi reže.

*Želiš li u našem domu blago skrbiti džepu svomu, upozoren si, tate, znaj
smjesta bježi, ne oklijevaj“*

Natpis na vratima u Gringottsu

(Harry Potter i kamen mudraca, 2003:61)

Znatiželja i mašta omogućuju djeci da istražuju čudesa, koja se u dječjoj književnosti vrlo često pojavljuju. Djeca koja redovito čitaju fantastične romane imaju veću vjerojatnost da izraze i istraže svoju maštu, što je bitan element u djetinjstvu. Djeca koja su zaokupljena čudesnim svijetom svoje mašte općenito su sretnija i spremnija učiti o novim stvarima u budućnosti. Kada se djecu potakne da uđu duboko u svijet mašte koji se nalazi u knjizi, oni istražuju nove svjetove. Djeca provode puno svog vremena pjevajući pjesme, trčeći uokolo i igrajući se, pretvarajući se da imaju čarobne, superherojske moći i zamišljaju interakcije s nemogućim bićima poput sirena i zmajeva.

Romani o Harryju Potteru poznati su i djeci i odraslima. Romani su napisani i namijenjeni djeci, ali nije neobično vidjeti romane Harryja Pottera u rukama odraslog čitatelja. Fantastični romani imaju veliku važnost u dječjoj književnosti jer je fantastika ono što najmlađe čitatelje može „vezati“ uz roman i zainteresirati ga. U romanima se pojavljuje veliki broj fantastičnih bića i događaja. Cilj rada je izdvojiti fantastična bića koja se spominju u romanima o Harryju Potteru, opisati ih, istaknuti njihovu ulogu u romanima i usporediti ih s bićima iz legendi i mitova.

1. DJEČJA KNJIŽEVNOST

1.1. Definicije dječje književnosti

Od kada su različiti stručnjaci počeli promatrati djela koja pripadaju dječjoj književnosti, javile su se i različite definicije toga pojma.

Crnković i Težak (2002:119) opisuju dječju književnost kao „posebni dio književnosti koji po formi i tematici obuhvaća djela koja odgovaraju dječjoj dobi (od 3.-14. godine), koja su ili svjesno namijenjena djeci, ili ih autori nisu namijenili djeci, ali su u toku vremena postala prikladna za dječju dob“. Autori naglašavaju da ta djela pripadaju književnosti, ali da unutar nje predstavljaju posebnu cjelinu. Dječja se književnost često opisuje kao književnost s dječjim likovima i junacima (Hameršak, Zima, 2015). Crnković (1990) navodi da moramo imati na umu da su djeca ljudi koji, u odnosu na odrasle, imaju slabije tjelesne i kognitivne mogućnosti. Ističe kako djeci ne bi trebalo biti dostupno svako književno djelo. Također, navodi da dječja književnost govori o tome da postoje djela kojima je svrha da poučavaju, da pruže djeci određena znanja i razvijaju pojedine osobine za život u određenom vremenu i određenom društvu.

Stjepan Hranjec (2004) spominje da je dječju književnost potrebno gledati uzimajući u obzir malog čitatelja, odnosno dijete kao glavnog recipijenta književnosti. Crnković (1990) navodi da kad djela ne bi bila umjetnički vrijedna, tada ne bismo govorili o književnosti jer nju karakterizira upravo umjetničko stvaranje. Prema Stjepanu Hranjecu (2006:12), „*kriteriji za svrstavanje neke proze u dječju su likovi djece, one djece koja u djelu nose zbivanje i reprezentiraju dječji senzibilitet*“. Kao što se navodi u knjizi autorica Hameršak i Zima (2015), za neke je dječja književnost pojam koji se odnosi na knjige koje su se čitale u djetinjstvu, ili su to knjige koje danas čitaju samo djeca; no, djeca i odrasli podjednako uživaju u pričama namijenjenim djeci.

1.2. Značajke dječje književnosti

U literaturi o dječjoj književnosti često se navodi da su tekstovi dječje književnosti jednostavni, te da je to književnost s dječjim likovima i junacima. Prema Stjepanu Hranjecu (2006:12): „*kriteriji za svrstavanje neke proze u dječju su likovi djece, one djece koja u djelu nose zbivanje i reprezentiraju dječji senzibilitet*“.

Dječja književnost optimistična je, te postoji ton radosti i nevinosti povezan s djecom. Dječja književnost uključuje ponavljanje i naglašava ono što je važno. Ističe kontraste krajnosti, dobro i loše. Dječja književnost pruža mogućnost upoznavanja vlastite kulturne baštine i kultura drugih ljudi. Ključno je da djeca nauče ove vrijednosti jer je razvijanje pozitivnog stava prema vlastitoj kulturi i kulturama drugih potrebno i za socijalni i za osobni razvoj (Norton i Norton 2010). Dječja književnost korisna je u pružanju prilika za reakciju na književnost, kulturna znanja, emocionalnu inteligenciju i kreativnost, društveni i osobni razvoj i razvoj kroz generacije. Izlaganje djece kvalitetnoj literaturi može pridonijeti stvaranju odgovornih, uspješnih i brižnih pojedinaca. Likovi u dječjim knjigama djeluju stvarno, čak i u bajkama. Ti likovi, poput mladih čitatelja, čine pogreške i uče. Likovi doživljavaju fizički i emocionalni rast kako priča napreduje. Djela u dječjoj književnosti ostavljaju moralne lekcije za svoje čitatelje. Svaka priča ima lekciju kako naučiti ne samo djecu, već i odrasle koji im čitaju. Te su lekcije jednostavne i razumljive. Primjeri su "ne laži", "ne varaj " ili ne svađaj se s braćom i sestrama" (Maloney, 2016).

1.3. Dječji roman

Dječji roman je književna vrsta koju djeca najčešće čitaju. Termin dječji roman u hrvatskoj i svjetskoj znanosti o književnosti nije jednoznačan, njegov opseg i doseg nisu do kraja definirani i sam termin dječjeg romana ne pojavljuje se prije tridesetih godina 20. stoljeća (Zima, 2011).

Hranjec (2004) ističe da su likovi u dječjim romanima uglavnom dječji, da se likovi udružuju u skupine gdje zajedničkim snagama, mišljenjem i postupcima rješavaju prepreke, a na tom ih putu prate pustolovnost, avanturizam i akcija. Dob dječjih likova najvećim dijelom određuje i tematiku romana, kao i stil pisanja.

Vrcić-Mataija (2011) pod dječjim romanima u užem smislu podrazumijeva tip romana u kojima se kao glavni likovi javljaju djeca osnovnoškolci, dok tip romana za mlade pretpostavlja književne junake srednjoškolce ili odraslije tinejdžere do dvadesete godine života. U okvirima dječjeg romana najčešće se spominju teme vezane za dječje igre, pustolovine i zaljublivanja. Hranjec (1998) govori o tome da je u dječjem romanu naglasak na fabuli i upravo je to njegova kvaliteta jer djecu obilježava neprestan nemir, dinamika, stalno kretanje, radoznalost duha, neprestano traženje i lutanje nepoznatim.

2. FANTASTIČNA KNJIŽEVNOST

Fantastična književnost je poseban oblik književnosti koji se temelji na čudnim, čudnovatim, nadnaravnim, mističnim, čarobnim i nadrealnim događajima i likovima. Danas je jedna od najpopularnijih vrsta književnosti, rasprostranjena je diljem svijeta. Nema ništa neobičnoga u tome što fantastična književnost ima sve veći broj obožavatelja, odnosno čitatelja jer i sam njen naziv "fantastična" zvuči kao nešto što čitatelja može barem na trenutak "ukrasti" iz realnosti, iz svakodnevnice i "uvući" u svijet fantastičnog, nadnaravnog, nerealnog, nečeg novog i uzbudljivog, u svijet mašte i zabave, u svijet koji je sve samo ne dosadna svakodnevnica koju živimo iz dana u dan (Todorov, 1987).

Fantastična književnost se javlja u romantizmu. Prije pojave fantastične književnosti natprirodna bića, događaji i mistična mjesta radnje javljala su se u bajkama, narodnim predajama, pričama koje su se prenosile s koljena na koljeno. Fantastična književnost pomiče fokus s lijepoga na nadnaravno, uznemirujuće, neočekivano, na sve ono što se ne može logično objasniti što izaziva upravo taj dašak mistike zbog kojeg je čitatelj sve zainteresiraniji za djelo koje čita. Inspiracija za fantastična djela mogla se pronaći u snovima, mašti, događajima u životu koje su ljudi mogli protumačiti na razne načine (Fantastička književnost 2020).

Za fantastiku još možemo reći da je zasnovana na sumnji čitatelja koja se očitava nemogućnošću logičnog objašnjavanja nekog događaja ili pojave. Dakle, čar fantastične književnosti je upravo u tome da čitatelj neprestano preispituje događaje iz knjige, da njegova dilema o značenju onoga što je pročitao ne jenjava, da produbi njegovu sumnju u moguća logična i prirodna objašnjenja te da ga zaintrigira razlika između stvarnog i nestvarnog, logičnog i nelogičnog, da osjeti dašak i senzualnost mistike (Jandrijević i Gavranović, 2014): *Magično i mistično je sve ono što se ne može racionalno, dakle znanstveno, objasniti. Magija može biti sputana pravilima, može biti nešto što se uči na akademijama, kao i nešto što je nesputano i nedohvatljivo u tkanju svijeta u kojem se priča odvija. Bića koja koriste magiju mogla su naučiti kako je dohvatiti iz svijeta oko sebe, ona je mogla biti utkana u njihovo biće ili je ona nešto što posjeduju nakon nekoga neobjašnjivog događaja* (Jandrijević i Gavranović, 2014: 149).

Fantastična priča je suprotno svemu onome što mi smatramo normalnim, objašnjivim u našem svakodnevnom životu. To su događaji i likovi koje nije jednostavno objasniti, koji nisu svakodnevnica naših “realnih” života i baš takvi događaji i likovi imaju cilj, a to je ostaviti čitatelja začuđenog, fasciniranog, iznenađenog. Donat-Zidić (1977:20) navodi: *„Fantastična umjetnost vječno je buđenje i vraćanje u neki iskonski mit o čovjekovoj bačenosti u svijet, dok je science fiction samo opereta u kojoj nas optimistički šlageri iz kemije, fizike i biologije dovode u stanje lažne nade“*. Todorov (1987:13) navodi da fantastično ne može postojati bez čudnih događaja, iako se ne zasniva na njima, već su oni njegov uvjet. *Promatrano sa stajališta funkcije, možemo doći do zaključka kako fantastično ostvaruje poseban učinak na čitatelja (strah, užas, radoznalost). Fantastično omogućuje opisivanje fantastičnog svijeta koji pritom ne postoji izvan jezika.*

2.1. Mit i dječja književnost

Fantastika potiče iz mitskih priča, narodnih predaja, snova, religioznih priča i svijesti, legendi i priviđanja. Fantastika se, osim u književnosti, javlja i u drugim umjetnostima, a vrlo često je možemo vidjeti i na filmovima. Mitologija je sustavno proučavanje mitova, njihova sadržaja, oblika, značenja i postanka (Mit 2020). Možemo je definirati i kao skup priča kojima je glavno obilježje fantastično i nerealno. Mitovi i priče temeljene su na kulturnim i religijskim vjerovanjima jer se u većini mitova i legendi spominju bogovi, junaci ili ljudi nadljudske prirode, a koja objašnjavaju religijska i kulturna vjerovanja i načine života tih junaka. Mitološke priče su većinom iznikle iz ljudske psihe i smatrane su istinitim pričama. U mitovima je dolazilo do susreta poznatog i nepoznatog, prirodnog i natprirodnog, racionalnog i mističnog, stvarnog i nestvarnog. Mitovi su se koristili i kao metafore, kao objašnjenja i uvertire u život junaka i heroja. Vjeruje se da se dijete već u najranijem djetinjstvu susreće s pojmom mitskog i čudesnog. Prvo mitsko što dijete većinom usvoji je prvo tumačenje nastanka svijeta, zatim i ljudi. Čovjeku je u prirodi da pričom objašnjava svijet oko sebe i događaje koji ga prate na životnom putu (Fantastička književnost 2020).

U fantastičnoj književnosti postoje akteri tj. likovi junaka s čudesnim, odnosno božanskim sposobnostima. Oni vladaju svijetom, oni sa svojim sposobnostima vode priču, a presudno je njihovo djelovanje za pojave i zbivanja u tom svijetu (Bacalja, 2017).

3. FANTASTIČNA BIĆA IZ ROMANA O HARRYU POTTERU

Serijal romana o Harryju Potteru izdan je u sedam dijelova. Autorica romana je britanska spisateljica Joanne Kathleen Rowling. Prvi roman je objavljen 1997. godine u Ujedinjenom Kraljevstvu. Zanimljivo je da su knjige objavljene u dvije verzije, odnosno jedna verzija je bila s ilustriranom naslovnicom namijenjena djeci, a druga sa naslovnicom koja je bila namijenjena odrasloj čitalačkoj populaciji.

Romani su objavljivani sljedećim redom:

1. Harry Potter i Kamen mudraca – 26. lipnja 1997. godine
2. Harry Potter i Odaja tajni – 02. srpnja 1998. godine
3. Harry Potter i zatočenik Azkabana – 08. rujna 1999. godine
4. Harry Potter i Plameni pehar – 08. srpnja 2000. godine
5. Harry Potter i red Feniksa – 21. lipnja 2003. godine
6. Harry Potter i Princ miješane krvi – 16. srpnja 2005. godine
7. Harry Potter i Darovi smrti – 21. srpnja 2007. godine

Knjige opisuju mladog čarobnjaka Harryja Pottera koji kao beba ostaje bez roditelja jer ih je usmratio zli čarobnjak Lord Voldemort ili kako ga njegove pristaše, Smrtonoš, zovu "Gospodar tame". Harryja odgajaju tetak i teta koji ga ne vole, a njihov sin Dudley ga zlostavlja. Na Harryjev jedanaesti rođendan pojavljuje se div Hagrid koji mu objašnjava da je on čarobnjak koji bi trebao krenuti u školu čarobnjaštva i vještičarenja - Hogwarts. Harry odlazi s Hagridom na letećem motociklu i time započinje čudesna priča o njegovom životu i daljnjem školovanju, o novim prijateljstvima, nedaćama i sretnim događajima. U njegovim avanturama pratit će ga vjerni prijatelji Hermione Granger i Ron Weasley. Glavna tema svih sedam romana je sukob Harryja Pottera i Lorda Voldemorta, koji simbolizira sukob dobra i zla. Voldemort želi osvojiti čarobnjački svijet, želi pokoriti bezjake – ljude koji nisu čarobnjaci i koji žive u običnom svijetu, i uništiti sve one koji mu stanu na put ka njegovom cilju. Kako bi ostvario taj cilj, Lord Voldemort okuplja svoju vojsku, tj pristaše koji se nazivaju Smrtonoš.

Radnja prvoga romana Harry Potter i kamen mudraca započinje 1. studenog 1981. godine. U romanu se opisuje Harryjevo djetinjstvo, njegov prvi kontakt s Hogwartsom, čarobnjacima i općenito s čarobnjačkim svijetom. Harry saznaje kako su mu umrli roditelji i prvi put se susreće s imenom lorda Voldemorta. U ovom romanu od fantastičnih bića se pojavljuju troglavi pas Bundi koji čuva ulaz u prostoriju u kojoj se čuva kamen mudraca, letizvrk – kukac u letu, trol, kentauri, itd..

Drugi roman, Harry Potter i Odaja tajni započinje pojavom kućnog vilenjaka Dobbya. U ovom nastavku pojavljuje se kućni vilenjak Dobby koji pokušava spriječiti Harrya da se nakon ljetnih praznika vrati u školu kako ne bi upao u nevolje i nastradao jer Hogwartsu prijete opasnosti. Netko u školi otvara Odaju tajni iz koje izlazi čudovište, bazilisk koji napada učenike koji nisu čistokrvni čarobnjaci, odnosno koji su bezjačkog podrijetla i skamenjuje ih. U ovom romanu od fantastičnih bića se pojavljuju: bazilisk, feniks Fawkes, vilenjak Dobby, mandrile (vrišteće bilje), akromantula Aragog, itd..

U trećem romanu, Harry Potter i zatočenik Azkabana, pojavljuju se dementori, čuvari zatvora Azkaban koji su u lovu na Siriusa Blacka, Harryevog krsnog kuma i prijatelja njegova oca koji je animagus. Važnu ulogu u ovom romanu ima i hipogrif Kljunoslav, još jedno fantastično biće. Od fantastičnih bića spominju se: hipogrif Kljunoslav, dementori, animagus, vukodlaci, itd..

U četvrtom romanu, Harry Potter i Plameni pehar, odvija se Tromagijski turnir, te se spominju mnoga fantastična bića kao što su zmajevi, Vodeni ljudi, animagusi, zmija Nagini, duhovi, goblini, divovi, itd...

U petom romanu, Harry Potter i red Feniksa, čarobnjački svijet odbija povjerovati da se Lord Voldemort vratio, ali kada krene otvorena borba između dobra i zla, između Harryja i Voldemorta, čarobnjaci postaju sve svjesniji velike opasnosti koja se nadvila nad njih. U romanu se od fantastičnih bića pojavljuju: kućni vilenjak Dobby, testrali, dementori, bauk, kentauri, itd...

Šesti roman, Harry Potter i Princ miješane krvi, opisuje kaos u čarobnjačkom svijetu koji počinje izazivati Lord Voldemort. On okuplja svoje, stare i nove pristaše, a čak su i dementori prešli na njegovu stranu. Harry saznaje tko je Princ miješane krvi i

kreće u potragu za horkruksima. Na kraju romana umire ravnatelj Albus Dumbledore, jedan od najvećih Voldemortovih neprijatelja, i jedan od najvećih zaštitnika Harryja Pottera. U romanu se od fantastičnih bića spominju: dementori, zmija Nagini koja priča parselskim jezikom i koja ima moći, divovi, feniks Fawkes, hipogrif Kljunoslav, itd.

Serijal završava sedmim romanom, Harry Potter i Darovi smrti. U romanu Harry pronalazi ostatak horkrukusa, uništava ih te uz pomoć svojih prijatelja uspije pobijediti lorda Voldemorta i vratiti čarobnjački svijet u blagostanje. Fantastična bića koja se pojavljuju u romanu su: kentauri, divovi, dementori, vukodlaci, animagus, hipogrifi, vilenjaci, goblini, testrali i mnogi drugi. Serijal romana o Harryju Potteru je zasigurno jako utjecao na čitalački svijet. Romani su prodavani u rekordnim brojkama, čitatelji su s nestrpljenjem čekali nove nastavke kako bi zavirili u svijet čarobnjaštva, svijet fantastičnih bića i svijet magije, svijet mladih ljudi koji su pobijedili zlo svojom skromnošću, hrabrošću, odanošću i lojalnošću.

3.2 FANTASTIČNA BIĆA

3.2.1. AKROMANTULA (Acromantula)

Slika 1. Akromantula
<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Acromantula>

Akromantula je divovski pauk koji se pojavljuje u nekoliko romana o Harryju Potteru. Pauci se spominju i u grčkoj mitologiji. Priča o natjecanju u tkanju između smrtnice Arahne i božice Atene opisuje nastanak pauka. Smrtnica Arahna je bila poznata po svom tkanju, toliko je lijepo tkala da su joj se svi ljudi divili i hvalili njezine radove. Njezin rad su uspoređivali s radom božice Atene (Atena je po grčkoj mitologiji naučila ljudi umijeću tkanja) i govorili joj da ju je sama Atena naučila tkati. Međutim, Arahna je bila puna sebe i govorila kako je ni božica Atena ne bi tako naučila tkati. Glas o njezinom takvom ponašanju stiglo je do božice Atene koja je odlučila posjetiti Arahnu preobrazivši se u staricu. Kad je dospjela pred nju, bila je oduševljena Arahninim umijećem i talentom, ali ju je upozorila da ne bude ohola, umišljena i samodopadna. Arahna se nije obazirala na njezine riječi te se Atena pojavila u svom pravom obličju. Atena je izazvala Arahnu na dvoboj te su obje počele tkati. Atena je istkala tkanine na kojima je prikazivano kako bi ljudi trebali poštivati bogove, a Arahna je istkala prizore na kojima su bili bogovi s ljudskim umjesto s božanskim osobinama. To je razbjesnilo Atenu te je odlučila kazniti Arahnu. Rekla je Arahni da će od sada pa nadalje ona i njezini potomci samo tkati bez prestanka i da ni za što drugo neće znati. U tom trenutku Arahna se smanjila i pretvorila u pauka koji je odmah počeo plesti svoju prozračnu i mekanu mrežu (Kun, 2011).

Rowling (2001) opisuje akromantulu kao divovskog, čudovišnog pauka koji ima osam nogu i osam očiju i koji može govoriti ljudskim jezikom. Akromantule potječu s Bornea, gdje žive u gustim prašumama. Tijelo akromantule je obraslo dugom, gustom dlakom, a raspon njegovih nogu može dosegnuti i do 4,5 metara. Kada je akromantula ljuta ili uzbuđena, može se čuti glasno škljocanje njezinih kliješta, a otrov koji luči je smrtonosan. Navodno je akromantulu uzgojio neimenovani čarobnjak u svrhu čuvanja čarobnjačkog blaga ili nekih skrivenih prebivališta. Akromantule posjeduju ljudsku inteligenciju, ali nije ih moguće pripitomiti.

Akromantula koja se spominje u romanima zove se Aragog. Aragog je bio Hagridov kućni ljubimac, odnosno prijatelj kojeg je Hagrid imao dok se još školovao u Hogwartu. Hagrid je skrivao Aragoga jer je bilo zabranjeno držati akromantule u školi. Nakon što je otkriveno što Hagrid skriva, izbačen je iz škole. Nakon izbacivanja, Hagrid je Aragogu pronašao novi dom u Zabranjenoj šumi gdje mu je pronašao i družicu s kojom je imao brojne potomke. U znak zahvalnosti, Aragog je svojim potomcima zabranio da napadnu i pojedu Hagrida te su ostali prijatelji. Naravno,

zabrana se odnosila samo na Hagrida, Aragog je ostao do kraja života u Zabranjenoj šumi, gdje je polako ostario, oslijepio i na kraju umro.

Aragoga su Harry i Ron upoznali u knjizi Harry Potter i Odaja tajni. Upoznali su ga u Zabranjenoj šumi kad su slijedili paukove iz škole kako bi pronašli odgovore na pitanje tko je otvorio Odaju tajni i kakva se neman krije iza toga. Slijedeći paukove, zašli su duboko u šumu i susreli se s Aragogom: *“Iz sredine paučine u obliku maglovite kupole polako se izvuče pauk velik kao omanji slon. Njegovo crno tijelo i noge bijahu prošarani sivom bojom, a svako oko na ružnoj priklještenoj glavi bijaše mu mliječnobijele boje. Bio je slijep“* (Rowling, 2002:219).

Aragog im je odgovorio na njihova pitanja te im objasnio da on nije neman koja je otvorila Odaju tajni, ali da zna koja je ta neman, ali da nikada ne izgovaraju njezino ime jer je se pauci boje (bazilisk): *“Mislili su da sam ja ona neman što čami u onome što oni zovu Odaja tajni. Vjerovali su da je Hagrid otvorio tu odaju i pustio mene na slobodu.”* (...) *“U dvorcu prebiva jedna stara neman koje se mi pauci bojimo više od svih ostalih.”* *“Dobro se još sjećam kako sam preklinjao Hagrida da me pusti kad sam naslutio kakva se zvijer kreće po školi.”* *“Mi nikad o tome ne govorimo! Ne izgovaramo joj ime! Nisam čak ni Hagridu rekao kako se zove ta užasna neman, iako me on više puta pitao!”*(Rowling, 2002:220-221). Pošto Harry i Ron nisu dobili odgovore, odlučili su ostaviti Aragoga na miru i vratiti se u školu, ali Aragog ih nije htio pustiti, već ih je htio ostaviti svojoj djeci kao objed: *“Onda ćemo mi jednostavno otići”, očajnički dovikne Harry za Aragogom za kojim je šušalo lišće na tlu. “Otići?” sporo ponovi Aragog. “Ne bih baš rekao“. Moji sinovi i kćeri, po mojoj zapovijedi, neće Hagridu nikad ništa nažao učiniti. Ali ne mogu ja njima uskratiti svježe meso kad ono samo od sebe upadne među nas. Zbogom, Hagridov prijatelju!”* (Rowling, 2002:221).

Harry i Ron su uspjeli pobjeći jer im je u pomoć došao auto Ronovog oca. Pobjegli su, ali im je susret sa strašnim Aragogom zauvijek ostao u sjećanju: *“Automobil gospodina Weasleyja tutnjao je niz padinu, farovi mu blistali i truba trubila dok je rušio oko sebe pauke. Nekoliko se njih izvrnulo na leđa i zalamatalo beskrajnim nogama. Auto se naglo škripeći zaustavi pred Harryjem i Ronom i vrata se na njemu sama otvore“* (Rowling, 2002:221). Aragog je umro od starosti u knjizi Harry Potter i Princ miješane krvi. Hagrid ga je pokopao, a uz njega je bio i Harry:

"Hagrid, zar ćemo ga pokopati tu, u tvom vrtu?" Da, odmah iza gredice s bundevama", reče Hagrid, zvučeći kao da je na rubu suza (Rowling, 2005:387). "Već sam iskopao i... znaš već... grob. Al mislio sam da bi mogli reć i koju lijepu riječ o njemu... razumiješ, prisjetit se sretnijih vremena..." (Rowling, 2005: 388).

Harry se tom prilikom sjetio kako je jedva uspio pobjeći paucima koje je Aragog pustio na njega i Rona. Oprostili su se od Aragoga i uputili u Hagridovu kolibu: *"Još se vrlo živo prisjećao što se dogodilo kad su se on i Ron našli među akromantulama, koje su im jasno pokazale da je Aragog jedini razlog zašto je Hagrid još živ"* (Rowling, 2005:387). S obzirom da se pauci nalaze i u legendama i mitovima, velika je vjerojatnost da je autorica inspiraciju za Aragoga pronašla upravo među takvom literaturom. Pauka kao životinju autorica nije izmislila, ali je opisala Aragoga na sebi svojstven način i obogatila ga osobinama koje je sama izmislila. Aragogu je dala dar govora, inteligenciju čovjeka te ga tako približila ljudima i od Aragoga napravila više od samoga pauka. Aragog je bio akromantula koja nije bila pripitomljena, ali je bio zahvalan Hagridu što mu je pomogao i zbog toga mu je bio odan prijatelj.

3.2.2. ANIMAGUS

Od davnina postoji vjerovanje da se neki ljudi mogu pretvoriti u neku životinju, bilo to njihovom voljom ili određeno prokletstvom. Takva vjerovanja potječu upravo iz mitoloških priča, legendi i narodne predaje. Vukodlak u mitovima može mijenjati svoje obličje iz ljudskog u vučje, odnosno u neku vrstu hibrida između čovjeka i vuka. U romanima o Harryju Potteru postoje Animagusi koji svojevrijem preuzimaju oblik neke životinje i vukodlaci koji se iz ljudskog obličja pretvaraju u vukodlaka protiv svoje volje, najčešće zbog ugriza drugog vukodlaka. U mitskim pričama i legendama ljudi su se pretvarali u vukove, medvjede, sokole, leoparde, tigrove, šakale, ovisno s kojeg mjesta na svijetu je potekao mit ili legenda (Curran, 2010). U srednjem vijeku se počinju spominjati vještice te njihova sposobnost preobrazbe u miševе, žabe, mačke, ptice, itd. S tom pojavom možemo povezati, vješticu i profesoricu McGonagall koja se pretvara u mačku (Rowling, 2002).

U knjigama o Harryju Potteru Animagus je vještica ili čarobnjak koji se može preobraziti u životinju i koji se može vratiti nazad u svoj prvobitni, ljudski oblik. Da bi čarobnjak postao Animagus, potrebno je puno strpljenja, vježbe i prakse. To je vrlo dug i naporan proces te nije za svakog čarobnjaka ili vješticu, a transformacije nerijetko mogu poći po zlu. Zanimljivo je to da Animagusi mogu preuzeti oblik samo jedne životinje, a na to koja će to životinja biti, čarobnjaci ne mogu utjecati. To je više stvar odraza osobina i karaktera čarobnjaka i vještica. S Animagusovim obličjem se može povezati i obličje Patronusa jer se pretpostavlja da čarobnjak koji je Animagus može prizvati Patronusa u istom životinjskom obliku. Ova pretpostavka ne mora biti u potpunosti točna jer još ni jedan čarobnjak koji je Animagus u knjizi nije prizvao svoga Patronusa kako bi se to potvrdilo (Rowling, 2010). U ciklusu romana o Harryju Potteru spominje se nekoliko Animagusa. To su bili: profesorica Minerva McGonagall koja se mogla pretvoriti u mačku, Harryev krsni kum Sirius Black koji se pretvarao u Grozu, velikog crnog psa, Harryjev otac James Potter koji se pretvarao u jelena, njegov prijatelj Peter Pettigrew koji se mogao pretvoriti u štakora, te novinarka Rita Skeeter koja se pretvarala u kukca. Profesorica McGonagall je vještica koja može preuzeti obličje mačke: *“Okrenuo se osmjehujući se mački, ali je ona nestala. Umjesto toga, osmjehnuo se ženi prilično stroge vanjštine sa četvrtastim naočalama koje su bile potpuno istog oblika kao i šare oko mačjih očiju”* (Rowling, 2003:13).

Profesorica je dobra žena koja je uvijek bila majčinski nastrojena prema Harryju Potteru, čak i kada je upadao u nevolje. Njezina oštra vanjština je lako mogla zavarati ljude, ali zapravo je bila blaga i osjećajna: *“Na njima stajale visoka, crnokosa vještica u smaragdnazelenoj pelerini. Lice joj bijaše vrlo strogo i Harry prvo pomisli da se ovoj nikako ne bi valjalo zamjeriti”* (Rowling, 2003:95). McGonagall i profesor Dumbledore su imali veliku ulogu i u Harryjevu djetinjstvu. Kao bebu su ga odveli na kućni prag njegove tetke i tetka kako bi se skrbili za njega nakon smrti roditelja: *“Dumbledore i profesorica McGonagall nagnu se nad zavežljaj od pokrivača. U zavežljaju se jedva nazirao čvrsto usnuli dječčić. Ispod buća kose crne kao ugljen opazili su mu na čelu brazgotinu neobičnog oblika, nalik na munju”* (Rowling, 2003:17). *“Profesorica McGonagall izvadi čipkasti rupčić i obiše njime oči ispod naočala”* (Rowling, 2003:15).

Slika 2. Minerva McGonagall- Animagus

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Animagus>

Sirius Black bio je animagus, čarobnjak, najbolji prijatelj Harryjevog oca Jamesa Pottera i krsni kum Harryja Pottera. Optužen je da je izdao Harryeve roditelje i rekao lordu Voldemortu lokaciju na kojoj se skrivaju. Rezultat toga je bilo ubojstvo Harryjevih roditelja. Sirius Black je poslan u čarobnjački zatvor Azkaban, ali je u knjizi Harry Potter i zatočenik Azkabana pobjegao kako bi došao do svoga kumčeta i objasnio mu da nije on izdajica, te da je lažno optužen. Sirius Black je uvijek volio Potterove i bio im je odan prijatelj što će se otkriti upravo u knjizi Harry Potter i zatočenik Azkabana. Sirius Black je bio vrlo vješt animagus, sposoban da se pretvori u grozu, odnosno velikog, crnog psa i upravo se u tom obličju prvi put pokazao pred Harryem, a Harry tada još nije znao da je to njegov kum: *“Zbog nekog čudnog bockanja u šiji imao je osjećaj da ga netko promatra, iako je ulica bila pusta i ni jedan od prozora na velikim kvadratnim kućama oko njega nije bio osvjetljen. Iznenada se zasvijetli gruba fasada zgrade broj dva i bljesnu vrata garaže, a između njih Harry sasvim jasno ugleda obrise nečega velikog, sa širokim, užagrenim očima”* (Rowling, 2003:30). Pred sam kraj knjige, Sirius se ponovno pojavljuje u obliku crnog psa, a tada se napokon i razotkriva i da je Sirius uvijek bio na strani Potterovih: *“...začuli su tiho tapkanje divovskih šapa. Nešto je iz mraka jurilo na njih... golem, crn pas svijetlih očiju. (...) “Nije to pas”, procijedi Ron. Škripao je zubima od boli. (...) “On je taj pas... on je animagus...”*(Rowling, 2003:266).

Autorica je za oblik Animagusa mogla pronaći inspiraciju u drevnim kulturama i vjerovanjima, mitovima i legendama. Nešto slično animagusu može se pronaći i u Indijanskoj mitologiji u kojoj postoji velika povezanost između čovjeka i prirode. Na primjer, Indijanci plemena Navajo su tvrdili da su praljudi bili nalik današnjim ljudima, ali da su imali noge, zube i pandže koje su nalik divljim životinjama. Oni vjeruju da su bogovi tada odlučili stvoriti nove ljude. Indijanci su smatrali da životinje imaju posebnu energiju, da njihovo snalaženje u prirodi i njihove osobine prožimaju i ljudsku narav. Odabirali su imena po životinjama te tvrdili da ih štiti i vodi upravo duh te životinje (Baussier, 2004).

3.2.3. BAZILISK (Basilisk)

Slika 3. Bazilisk (Basilisk)

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Basilisk>

Bazilisk je mitološko biće o kojem govore brojni mitovi i legende. U europskom i grčkom carstvu životinja, bazilisk se spominje kao veliki kralj svih reptila. U zapisima antičkog pisca Plinija Starijeg možemo pročitati da je bazilisk mala zmija koja je vrlo otrovna i koja ostavlja otrovni trag za sobom (Zaradija Kiš 2016). Bazilisk je danas

ime za malog guštera koji je nastanjen u Srednjoj Americi i živi u području rijeka i riječnih tokova. Bazilisk je još prikazivan i kao kombinacija zmijske, žabe i pijetla čiji dah i pogled truju sve oko sebe. Bazilisk se spominje i u kršćanskoj mitologiji (Fantastična bića 2020).

Bazilisk se spominje i u djelu Marina Držića "Dundo Maroje" i to u drugom prizoru, četvrtog čina: *"K ocu idem? K bazilišku idem, koji me će čima otrovat; idem k čovjeku koji samo dinar ljubi, a veće ne zna ni što je ljubav od sina ni od kuma ni od prijatelja."* (Držić, 2009:13). Repliku je izgovorio Maro koji je očito bio preplašen zbog očeve pohlepe za novcem. Bazilisk u romanima o Harry Potteru ima mnogo toga zajedničkog s tradicionalnim vjerovanjem i drevnim mitologijama i legendama. Bazilisk je u romanima prikazan kao divovska zmijska koja je poznata i kao kralj zmijski: *"Divovska zmijska, sjajna, otrovnozelena, debela poput hrastova stabla, izvila se visoko u zrak pijano klataći velikom glavom između stupova. Vidio mu je velike, krvave očne duplje, vidio mu razjapljenu gubicu, toliko široku da ga je mogla čitavog progutati, sa zubima dugačkim poput njegova mača, tankim, blistavim, otrovnim..."* (Rowling, 2002:252-253).

Izravan pogled u oči baziliska ubija čarobnjake i vješnice, a neizravan pogled skamenjuje i paralizira. Bazilisk je veliki neprijatelj pauka, poznati je ubojica čarobnjaka i nemoguće ga je pripitomiti zbog velikih moći koje ima. Bazilisk veliku ulogu ima u romanu Harry Potter i Oda tajni gdje se sukobljava s Harryjem i vodi borbu na život ili smrt. Bazilisk je ovdje slušao naredbe mladog Toma Riddela, kasnije lorda Voldemorta, iako je poznat po tome da se ne može pripitomiti. Bazilisk je bila neman, odnosno baštinik Salazara Slytherina, jednog od osnivača škole Hogwarts. Naređivati mu se moglo pomoću parselskog jezika koji je govorila i sama zmijska, i to je mogao samo nasljednik Salazara Slytherina, što je bio upravo Tom Riddle: *"Tad začuje Riddleov siktavi glas: "Ubij ga!"* (Rowling, 2002:252). Harryju je u borbi protiv baziliska pomogao feniks Fawkes tako što mu je donio razredbeni klobuk iz kojega je izvukao mač i njime porazio baziliska: *"U klobuku se pojavio sjajni srebrni mač, kojem su se na balačku caklili rubini veliki poput jaja."Bazilisk se iznova baci i ovaj put pogodi cilj. Harry se svom težinom nalegne na mač i zabije ga do balčaka zmijski u nepce"* (Rowling, 2002:253). Ubojstvom baziliska, Harry je uspio otjerati i lorda Voldemorta, barem nakratko, do iduće školske godine

kada je ponovno napao. Autorica je inspiraciju za baziliska mogla pronaći u mitologiji i legendama drevnih naroda, ali i u kršćanskim zapisima. Ostala je pri vjerovanjima da je bazilisk oličenje i simbol zla, te je tako prikazala i baziliska u romanima o Harryju Potteru.

3.2.4. DEMENTOR

Slika 4. Dementor

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Dementor>

U mitologijama i legendama postoje mnoga mračna bića, skrivena lica pod kapuljačama i ogrnuta crnim plaštevima. Kada spomenemo takvo biće, uvijek nam prvo na pamet padne Smrt u ljudskom obličju, skrivena ispod crnog plašta i s kosom u ruci. Slično je prikazano i biće iz zagrobnog života Grka i Rimljana. Biće iz zagrobnog života imenom Lađar Haron koji je imao zadatak prevoziti umrle u novi podzemni svijet, prikazivan je također kao običan čovjek, ali i kao zakukuljeno, jezivo biće. (Briggs, 1978:128). Slično biće je i Lamija, demon koji se hrani ljudima, odnosno ljudskim srcima i krvlju. Lamija živi u šumama ili pod zemljom, a s

vremenom je njezin izgled povezan s obličjem zmijske što se razlikuje od prvotnog vjerovanja da Lamija izgleda kao demon (Buttler, 2014). Velika sličnost između Lamije i dementora je njihov način prehrane. Oboje su ovisni o ljudima, dok se Lamija hrani srcima i krvlju, dementori se hrane ljudskim osjećajima.

Rowling (2003) je dementore opisala kao mračna bića, odnosno bića tame koji se hrane ljudskom srećom izazivajući pritom da se čovjek sjeti svojih najvećih strahova, najgorih uspomena i svega lošega što je pokušao zaboraviti, a čovjekovo tijelo ostavlja kao praznu, nesretnu ljušturu. Dementori mogu konzumirati i ljudsku dušu te nakon toga njihove žrtve ostaju u vegetativnom stanju, a mogu i umrijeti. Kada je dementor u blizini, ljudi i čarobnjaci se osjećaju depresivno, bezvoljno, očajno, nesretno, a ne znaju koji je razlog tome. Zahvaljujući tim svojim sposobnostima, dementori su bili idealni zatvorski čuvari u čarobnjačkom zatvoru Azkaban. Osim što stvaraju mračnu atmosferu, ondje gdje se dementori pojave, sve se počinje lediti, zrak postaje leden, a oni koji su duže vremena u prisutnosti dementora počinju gubiti razum upravo zbog tog osjećaja depresije i očaja koje izaziva dementorska prisutnost. Izgledom, dementori slične čovjeku koji je na sebe navukao dugi crni plašt s kapuljačom: *“Na vratima je stajala, osvjetljena drhtavim plamenovima iz Lupinove ruke, zakukuljena spodoba visoka do sama stropa. Lice joj je bilo posve skriveno kapuljačom”* (Rowling, 2003:69). Dementorima se većinom vide samo ruke koje su grbave, mršave i pune rana i krastica: *“Iz pelerine je virila ruka, ljeskava, sivkasta, sluzava i krastava, kao nešto posvne mrtvo, sagnjilo u vodi...”* (Rowling, 2003:69).

Dementori se kreću tako da kližu, odnosno lebde. Lice skrivaju pod kukuljicom, ali iz knjiga je poznato da nemaju oči već da se koriste ljudskom srećom kako bi se snašli u prostoru, odnosno, privlači ih ljudska sreća, osjete je, namirišu. Dementori ljudima isišu dušu svojim ustima koje više slične na velike rupe, a proces isisavanja duša naziva se “dementorski poljubac”. Zanimljivo je da obični ljudi koji nisu čarobnjaci, odnosno “bejjaci” ne mogu vidjeti dementore, ali njihova prisutnost kod bejjaka izaziva istu reakciju kao i kod čarobnjaka. Dementori su vrlo pametna bića koja su bila poslušna sve dok im je to odgovaralo, ali vrlo su pohlepni te su nakon povratka lorda Voldemorta prešli na njegovu stranu u velikom ratu između dobra i zla. Pod vodstvom Voldemorta bilo im je osigurano mnogo ljudskih, nevinih duša, čarobnjačkih ili bejjčkih. Koliko god dementori bili strašni, postoji jedna

efikasna čarolija za zaštitu od dementora. To je vrlo moćna čarolija i naziva se Patronus: *“Čarolija koju ću te pokušati naučiti, Harry, spada već u magiju na visokom stupnju... daleko iznad razine običnog čarobnjaštva, a zove se Patronuska čarolija”* (Rowling, 2003:188).

Patronus je čarolija svjetlosti koju doziva čarobnjak i koja se pojavljuje u obliku neke životinje koja je vrlo bliska čarobnjaku, odnosno za koju bi mogli reći da je zaštitnica čarobnjaka, životinja koja ima zajedničke osobnosti s čarobnjakom. Ta životinja se pojavi u obliku snopa svjetlosti te jakim svjetlom obasja nebo i štiti čarobnjaka od mračnih dementora i njihove tame. Patronus je magično obličje koje svakom čarobnjaku pruža različitu razinu zaštite, ovisi o sposobnostima čarobnjaka i o dovoljno dobrim i jakim sretnim uspomenu koje čarobnjak mora prizvati u sjećanje kako bi uopće mogao dozvati Patronusa: *“Patronus je neka vrsta pozitivne sile, projekcija upravo onih stvari kojima se demtor hrani – nade, sreće, želje za opstankom – ali njega ne može obuzeti očaj kao prave ljude, pa mu dementori ne mogu ništa...”* *“Svaki čarobnjak stvara sam svoga patronusa.”* *“A kako ga stvara?”* *“Čarobnom formulom koja će djelovati samo ako se svim silama koncentriraš na neku svoju sretnu uspomenu”* (Rowling, 2003:188).

Patronus u obliku životinje uspiju dozvati jedino iskusni čarobnjaci, a kod onih malo manje iskusnih Patronus izgleda kao snop svjetlosti, maglice ili jarke svjetlosti. Dementori se jako boje svjetlosti, tako da Patronus u obliku životinje ili nekog drugog bića može trčati za dementorima i prisiliti ih u bijeg. Patronus u obliku maglice ili jačeg snopa svjetlosti može samo zadržati, odnosno usporiti dementore i ne traje toliko dugo da bi ih otjeralo. Kada osoba dođe u kontakt s dementorom i taj se kontakt prekine, vrlo dobra terapija za oporavak je konzumiranje čokolade. Naravno pod uvjetom da taj kontakt traje jako kratko: *“Uzmi ovo!”* reče Harryju pružajući mu *poveći komad čokolade.* *“Pojedi to! Pomoći će ti, vidjet ćeš”* (Rowling, 2003:70).

Život u takvim uvjetima je gori od smrti, osoba vegetira i nije ničega svjesna. Ministarstvo magije je ponekad dozvoljavalo dementorske poljupce kao kaznu za neki težak čarobnjački zločin, a takva se kazna može usporediti sa smrtnom kaznom kod običnih ljudi. Dementori se prvi puta pojavljuju u knjizi Harry Potter i zatočenik Azkabana kada su u lovu na odbjeglog zatvorenika Siriusa Blacka. U toj knjizi se i Harry prvi puta susreće s njima i to u vlaku za Hogwarts kada su zamalo “poljubili”

Harry: „*Harry osjeti kako mu se presjekao dah. Studen mu je prodrla kroz kožu, ušla u prsa, u samo srce... Oči su mu se uvukle u glavu. Ništa nije vidio. Utapao se u studeni. U ušima mu je šumilo kao da su pune vode. Nešto ga je vuklo nadolje, šum je bivao sve jači*“ (Rowling, 2003:70).

Pomogao mu je profesor i prijatelj njegova oca Remus Lupin: *“Ali dementor se nije ni pomaknuo pa je Lupin nešto promrmljao, a iz štapića mu je suknuo nešto srebrne boje i dementor se okrenuo i otklizio dalje...”* (Rowling, 2003:71). Harry se tom prilikom onesvijestio jer je ponovno doživio traumatična iskustva iz djetinjstva kada su ubijeni njegovi roditelji, a prilikom toga je čuo vriskove svoje majke u trenutku umiranja od smrtonosne kletve koju je na nju bacio Voldemort. Razlog njegove nesvjestice su vrlo jaka sjećanja na te strašne trenutke: *“A onda je odnekud izdaleka začuo vrisku, užasne, prestravljene, umolne krike”* (Rowling, 2003:70). Harry se ponovno susreće s dementorima u petoj knjizi – Harry Potter i Red feniksa. U toj knjizi dementori napadaju Harrya i njegovog bratića Dudleya koji ih nije mogao vidjeti jer je bezjak, ali je itekako osjetio njihovu prisutnost i sve loše što dolazi s njihovom prisutnošću: *“Prema njemu je bez zastajkivanja klizila visoka prilika u kukuljici, lebdeći iznad tla. Halja joj je zakrivala noge i lice. Činilo se da se čak i tako, u pokretu, hrani noćnom tamom oko sebe”* (Rowling, 2003:22). Harry ih je obranio čarolijom Patronus koju je naučio na četvrtoj godini kada se prvi puta susreo s dementorima: *““Expecto patronum!” Iz vrha Harryjeva štapića suknuo je divovski srebrni jelen. Njegovo rogovlje zahvatilo je dementora tamo gdje bi mu se moralo nalaziti srce i odbacilo ga unatrag, s istom lakoćom kao da odbacuje noćni zrak. Kad je jelen krenuo u juriš, dementor se vinuo uvis podsjećajući na poraženog šišmiša* (Rowling, 2003:22).

Autorica je vrlo vjerojatno inspiraciju za dementore mogla preuzeti iz bilo koje mitologije i vjerovanja. Dementore se može povezati i s ljudima, odnosno njihovim negativnim osjećajima što je jednom prilikom potvrdila i sama autorica. Iskreno je progovorila o trenutcima duboke depresije i suicidalnih misli iz kojih je proizašao lik dementora. Dementor je zapravo plod svake autoričine negativne, crne i suicidalne misli koje su je proganjale u najtežem razdoblju njezina života, zato su i opisani kao bića koja se hrane ljudskim dušama, crpe im energiju, bacaju ih u depresiju, te ih na kraju lišavaju duše ostavljajući ih kao “žive mrtvace” ili “prazne ljuštore” kao i današnji veliki neprijatelj ljudi – depresija.

3.2.5. FENIKS (Phoenix)

Slika 5. Feniks (Phoenix)

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Phoenix>

Feniks je biće koje se spominje u mitovima i legendama kao što su egipatska, grčka i rimska mitologija. Feniks je najviše zastupljen i spominjan u egipatskoj mitologiji gdje je smatran svetom životinjom, odnosno svetim mitološkim bićem u obliku vatrene ptice. U ovim opisima vidimo velike sličnosti feniksa iz egipatske mitologije i feniksa iz romana o Harry Potteru. Oba feniksa su opisana kao vatrene ptice crveno – zlatnog perja koje dugo žive i kao ptice koje su veličanstvene, moćne i koje ostavljaju bez daha samom svojom pojavom (Uranić, 2005).

Neke legende, ovisno o izvoru, tvrde da feniksi mogu živjeti 500, 1461 ili 12594 godina. Na kraju svog života, u dubokoj starosti, feniks izgori i ponovno se rodi iz pepela, kao i feniks Fawkes. Ono što feniksa iz egipatske mitologije razlikuje od feniksa iz romana o Harryju Potteru je mit da mladi feniks iz egipatske mitologije pepeo pretvori u jaje te ga šalje u grčki Grad Sunca – Heliopolis, što nije navedeno u romanima o Harry Potteru. Još jedna sličnost između ova dva feniksa je to da su njihove suze ljekovite i da mogu zacijeliti rane (Steer, 2008). Zbog ovakvih vjerovanja, mitova i legendi, feniks je uzet kao simbol uskrsnuća u doba ranog

kršćanstva. Upravo zbog njegove sposobnosti da se nakon umiranja ponovno rađa iz pepela, spominju ga i papa Klement I. i Tertulijan. Sveti Klement Rimski bio je četvrti papa u povijesti, a njegovi zapisi o feniksu svjedoče o njegovoj teoriji i simboličkom značaju feniksa (Walter, 2006).

Lik Feniksa se nalazi otisnut na starom, rimskom novcu, odnosno kovanicama u doba rimskog cara Konstansa I. Toliko je feniks bio cijenjen i smatran božanskim, svemogućim bićem. Feniks je veličanstvena ptica crvene boje, odnosno, zlatnog i grimiznog perja. To je ptica koja je vrlo ponosna, koja se teško pripitomi, ali kada je netko uspije pripitomiti i zadobiti njezino povjerenje, vrlo je odana i spremna se žrtvovati za one koje voli. Feniks može narasti do veličine labuda. Ima dugi grimizni rep, a kljun i kandže su mu zlatne boje. Feniksi imaju dugi životni vijek i može se regenerirati, tj iznova rađati. Kada mu tijelo počne propadati od starosti ili umre nasilnom smrću, on se zapali, bukne u plamen te se ponovno rodi, odnosno iskrasne iz pepela kao maleni ptić: *“Razmotrimo taj čudesan znak (uskrasnuća), koji živi u zemljama Istoka, odnosno u Arabiji i okruženju. Postoji ptica koja se naziva feniks. Ona je jedina svoje vrste i živi 500 godina. Kad se približi vrijeme njezine smrti, ona sebi načini gnijezdo od tamjana, smirne i drugih miomirisa, a kad dođe njezin čas, ona uđe u gnijezdo i umre (pa ponovno uskrasne). Zar nije divno i čudesno kako Stvoritelj svih stvari uzdiže one koji su mu ponizno služili u sigurnosti dobre vjere, kad nam već po ptici pokazuje veličinu svoje snage, kojom će ispuniti svoje obećanje?”* (Fantastična bića 2020).

Rowling (2001) opisuje feniksa kao je dobroćudnu pticu, koja nije nasilna, zla, ne ubija, a hrani se ljekovitim biljem. Feniks može nositi veliki, teški teret iako je ptica, njegove suze su ljekovite, zacjeljuju rane, njegova pjesma ohrabruje, te se može pojavljivati i nestajati na bilo kojem mjestu, tj posjeduje sposobnost teleportacije: *“Na zlatnoj prečki iza vrata stajala je nekakva oronula ptica nalik na napola očerupana purana. Harry se zagleda u nju, a ptica mu uzvratila zlokobnim pogledom i ponovno ispusti onaj isti prigušeni glas. Harry pomisli da izgleda vrlo nezdravo. Oči su ptičurine bile mutne, a još dok ju je Harry gledao, iz repa joj ispadnu dva pera. Harry je baš pomislio kako bi mu sad još samo trebalo da Dumbledoreova najdraža ptica uginu dok je on s njom sam u sobi, kadli ptica iznenada plane“* (Rowling, 2002:166).

Pitomi feniksi su rijetkost te je tu profesor Dumbledore indirektno prikazan kao jak, snažan i sposoban karakter koji je uspio pripitomiti feniksa. Feniks Fawkes i Dumbledore su bili jako povezani, a to možemo primijetiti u nekoliko događaja u knjigama gdje feniks žrtvuje svoj život za Dumbledorea, te kroz Dumbledoreovu brigu o feniksu. Jedan od primjera je borba između Dumbledorea i Voldemorta u kojoj Voldemort šalje smrtonosnu kletvu prema Dumbledoreu, a feniks se žrtvuje za svoga prijatelja i vlasnika Dumbledorea. Feniks umire, ali se kasnije iznova rađa iz pepela: *“Fawkes se obrušio ispred Dumbledorea, široko otvorivši kljun i progutavši mlaz zelene svjetlosti: zapalio se i pao na pod, odjednom malen, smežuran i nesposoban za let”* (Rowling, 2003:744).

Harry Potter je feniksa Fawkesa upoznao u uredu profesora Dumbledorea i to baš u razdoblju njegove starosti te je prisustvovao njegovom umiranju i ponovnom rađanju: *“...Ptica se dotle pretvorila u vatrenu kuglu. Potom je glasno zakričala i u hipu nije više bila ništa drugo do hrpe pepela što je tinjala na podu...”* *“Fawkes je, Harry, feniks, a feniksi izgore kad im dođe vrijeme da uginu i da se ponovo rode iz pepela. Harry pogleda i vidje kako sitna, naborana, netom rođena ptica diže glavu iz pepela. Bila je isto onako ružna kao i ona stara ptičurina.”* *“Šteta je što ste ga morali vidjeti baš na dan spaljivanja, reče Dumbledore sjedajući za pisaći stol. On je inače uglavnom lijep, s prekrasnim crvenim i zlatnim perjem. Feniksi su fantastične ptice. Mogu nositi vrlo velike terete, suze su im ljekovite i vrlo su vjerne domaće životinje”* (Rowling, 2002:166). Fawkes je također spasio život i Harry Potteru i to zato što je Harry pokazao pravu, istinsku odanost prema Dumbledoreu. Primjer je borba između Harryja i baziliska u Odaji tajni gdje feniks napadne baziliska koji je nasrnuo na Harryja te ga oslijepi i da mu prednost: *“Ponajprije bih vam, Harry, htio zahvaliti”* reče mu Dumbledore i ponovo zatrepće očima. *Očito ste mi dolje u Odaji zasjeđali istinsku privrženost. Inače vam Fawkes ne bi bio doletio u pomoć”* (Rowling, 2003:252). Kasnije, kada je bazilisk ipak ranio Harryja svojim zubom, feniks zaplače i njegove suze kapnu na Harryjevu ranu te je zacjeljuju: *“Osjeti kako mu ptica naslanja svoju lijepu glavu na mjesto gdje mu je zmija zarila zub”* (Rowling, 2003:254).

Fawkes spašava život Harryju Potteru boreći se protiv velike zmije, odnosno baziliska, koja je napala Harryja Pottera: *“Fawkes joj je kružio oko glave pjevajući svoju jezovitu pjesmu i ključajući ovda-onda baziliska po ljuskastoj njušci dok mu je krv liptala iz iskopanih očiju. Harry joj se zagleda ravno u glavu i opazi da ju je feniks*

pogodio kljunom u oba velika gomoljasta žuta oka. Krv je tekla po podu, a zmija je rigala otrov u predsmrtnim mukama“ (Rowling, 2003:252).

Također je Harryju donio Razredbeni klobuk iz koje je Harry izvukao mač Godrica Gryffindora s kojim je Harry porazio Baziliska. Bazilisk je uspio raniti Harryja svojim otrovnim zubom, ali Fawkes se nagnuo nad njegovom ranom i zaplakao. Njegove ljekovite suze su zacijelile Harryjevu ranu i zahvaljujući tome Harry Potter nije umro: *“Osjeti kako mu ptica naslanja svoju lijepu glavu na mjesto gdje mu je zmija zarila zub. “Gotov si, Harry Potter”, dopre odozgo Riddleov glas. “Mrtav si. To zna čak i Dumbledoreova ptičurina. Vidiš li, Potter, što ta ptica radi? Plače.” “Feniksove suze...” tiho će Riddle zureći u Harryjevu mišicu. “Naravno... ljekovite suze... na to sam zaboravio...” (Rowling, 2003:254).*

Fawkes je počasni član Reda feniksa, te u velikoj borbi između Dumbledorea i Voldemorta, feniks žrtvuje sam sebe i upije smrtonosnu kletvu koja je bila namijenjena Dumbledoreu. Feniks umire, ali se ponovno rađa te tako spašava život svome vlasniku, ali prije svega prijatelju, profesoru Dumbledoreu: *“Fawkes se obrušio ispred Dumbledorea, široko otvorivši kljun i progutavši mlaz zelene svjetlosti, zapalio se i pao na pod, odjednom malen, smežuran i nesposoban za let.” (...) “Nije odmah pogledao Harryja, nego je prvo prišao motki pokraj vrata i iz unutaršnjeg džepa pelerine izvukao majušnog, ružnog, goluždravog Fawkesa“ (Rowling, 2003:744) „Nježno ga je položio na pliticu punu mekog pepela ispod zlatne prečke na kojoj je obično stajao odrasli Fawkes“ (Rowling, 2003:751).*

U romanu Harry Potter i Princ miješane krvi umire profesor Dumbledore, a feniks Fawkes mu odaje počast pjevajući svoju tužaljku, te zauvijek napušta Hogwarts: *“Samo je Fawkesova prečka bila prazna; on je još pjevao svoju tužaljku u perivoju.” “Dok je ležao, shvatio je da u perivoju opet vlada tišina. Fawkes je otpjevao svoju pjesmu (Rowling, 2005:500). „Harry je u tom trenutku znao, ne shvaćajući kako, da je feniks otišao, da je zauvijek napustio Hogwarts, baš kao što je Dumbledore napustio školu, ovaj svijet... i Harryja“ (Rowling, 2005:504).* Feniks kao biće zasigurno je bio i ostao simbolom besmrtnosti što dokazuju svi njegovi opisi kroz povijest pa i dan danas. Povezuje ga se s vatrom koja je oduvijek simbol besmrtnosti i života, a autorica romana o Harry Potteru je upravo u tim zapisima, legendama i mitovima mogla pronaći inspiraciju za feniksa Fawkesa.

3.2.6. HIPOGRIF (Hippogriff)

Slika 6. Hipogrif

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Hippogriff>

Hipogrif je životinja koja je opisana kao potomak grifona i konja. Hipogrif u većini legenda i mitološkim pričama ima tijelo konja, a glavu orla te vrlo snažna i velika krila. Ima jake i duge pandže koje mu mogu narasti do pola metra. Hipogrif je vrlo rijetka životinja jer su konji i grifoni neprijatelji i iz tog razloga hipogrifa ima vrlo mali broj na svijetu (Squire, 2005). Hipogrif je mesožder i jede male sisavce, ali nije mu mrska niti trava i zelenilo. Grifona se može zajahati te s njime preletjeti nebeske svodove (Caldwell, 2016). Hipogrif se spominje i u germanskoj i keltskoj mitologiji u kojoj je vrlo zastupljen. Prema keltskoj mitologiji, hipogrif nije potomak grifona, već njegov manji rođak. Ovdje je hipogrif opisan kao zvijer s tijelom konja i glavom rode (Squire, 2005).

Hipogrif koji se spominje u romanima o Harry Potteru naziva se Kljunoslav i vlasništvo je Rubeusa Hagrida. Svrstava se u red magičnih grabljivica, a porijeklom je iz Europe. U romanima je opisan kao velika zvijer s tijelom konja i velikom glavom nalik na orla. Tijelo mu krasi dva velika, snažna krila pomoću kojih se uzdiže u nebeska prostranstva. Hipogrif ima dva jarko narančasta oka te snažan, sivi kljun. Na stražnjim nogama ima kopita, a na prednjim nogama četiri prsta koje završavaju

oštrim kandžama dugim petnaest centimetara: *“Imala su konjska tijela, stražnje noge i repove, ali su im prednje noge, krila i glave bile kao u orijaških orlova, s opasnim kljunovima čelične boje i krupnim, jarkonarančastim očima. Čaporci na prednjim nogama bili su im jezoviti, po petnaestak centimetara dugački”* (Rowling, 2003:92).

Hipogrifa je moguće pripitomiti, ali je to težak zadatak koji zahtjeva mnogo vremena i truda. Hipogrifi su vrlo osjetljiva bića: *“E, sad, prvo što morate znat o hipogrifima, to je da su vam oni jako ponositi”, nastavi Hagrid. (...) “Osjetljivi su vam ti hipogrifi. Nemojte ih rađe vrijeđat jerbo bi vam to moglo bit zadnje što ste napravili”* (Rowling, 2003:93). Kada im se prvi puta prilazi, potrebno je prilaziti polako, bez naglih pokreta i cijelo vrijeme ih gledati u oči, treba im se duboko nakloniti jer hipogrifi naklon smatraju plemenitom gestom kojom im se pokazuju dobre namjere i poštovanje: *“Ako se i on vama pokloni, onda ga smijete dirat. A ako vam se ne pokloni, bjež’te od njega što vas noge nose jerbo vam oni imaju opasne čaporke”* (Rowling, 2003:93).

Hipogrif Kljunoslav se prvi puta spominje u knjizi Harry Potter i zatočenik Azkabana. Harry hipogrifa Kljunoslava upoznaje na satu predmeta Skrb za magična stvorenja: *“Nakratko mu se pokloni i digne pogled.” “Ali tada, na Harryjevo veliko čudo, iznenada savije svoja ljuskava prednja koljena i neosporno mu se pokloni”* (Rowling, 2003:94). Suprotno od Harry Pottera, Draco Malfoy je prišao Kljunoslavu arogantno i bahato: *“Kladio bih se da ti uopće nisi opasan, je li?” Obrati se on hipogrifu. “Je li, ti, velika, ružna beštijo?. Malfoy je odjednom prodorno vrisnuo, a Hagrid je već idućeg trena namicao oglavnik oko vrata Kljunoslavu koje je pokušavao dohvatiti Malfoya, što je ležao sklupčan u travi dok mu se krv širila na sve strane po odjeći”* (Rowling, 2003:95). Kljunoslav je zbog napada osuđen na smrt, ali su ga Harry i Hermiona uspjeli spasiti pa je Kljunoslav jedno vrijeme živio skriven s Harryjevim krsnim kumom Siriusom Blackom. Nakon što je Sirius umro, Kljunoslav je ponovno vraćen svom prvom vlasniku Hagridu, ali su mu promijenili ime u Letimir kako nitko ne bi shvatio da je to odbjegli hipogrif osuđen na smrt. Kljunoslavova omiljena poslastica su bile lasice. Autorica je hipogrifov opis temeljila na mitologijama drevnih naroda i kultura jer je očito da hipogrif iz npr. grčke mitologije ima velikih sličnosti sa hipogrifom u romanima o Harry Potteru.

3.2.7. KENTAUR (Centaur)

Slika 7. Kentaur (Centaur)

<https://www.pottermore.com/features/behind-the-scenes-centaurs>

Kentauri su bića koja se vrlo često spominju u legendama i mitologijama. Možemo ih pronaći u mnogim pričama, bajkama, legendama i mitologijama koje prate razne narode. Najčešće se spominju u grčkoj mitologiji. Kentaur je biće koje ima tijelo konja, a torzo i glavu čovjeka na mjestu gdje bi trebao biti vrat životinje. Kentauri su često prikazivani kao primitivna bića, a umjesto oružja koje nisu imali, koristili su kamenje, granje i ostale materijale koje su mogli pronaći. Unatoč takvom primitivnom oružju, opisivani su kao vješti i uspješni ratnici. Upravo zbog toga kentauri simboliziraju srdžbu i primitivno barbarstvo. Kentauri su prikazivani kao bića koja vole samoću, ali i kao raskalašena, temperamentna bića naglog karaktera.

Jedan od poznatijih kentaura u grčkoj mitologiji bio je Hiron koji je bio čista suprotnost ovom opisu kentaura. Hiron je bio ljubazan, pametan, inteligentan, srdačan i civiliziran kentaur. Volio je umjetnost, medicinu, lov i proricanje. Navodno je odgajao, ali i poučavao veliki broj grčkih bogova i junaka. Neki od tih su: Ahilej, Aristej, Elej, Heraklo, Medej, Pelej, Tezej, Dioniz, itd. Posjedovao je dar pomoću kojega je svojim učenicima pomagao da otkriju i razvijaju svoje najveće potencijale.

Poznata je i borba kentaura s Lapitima. U toj borbi se spominje Kenej, junak kojeg oružje nije moglo ubiti, ali su ga kentauri pretukli kamenjem i granama. To je rat u kojem su kentauri pobijeđeni i navodno uništeni. Ovaj rat je prikazan kao metafora između civiliziranosti i barbarstva (Sherman, 2008). Kentauri su u romanima također prikazani kao bića s tijelom konja i torzom i glavom čovjeka. Skrivaju se u šumi i ne vole se pokazivati pred ljudima jer nemaju povjerenja u njih, bilo da se radi o čarobnjacima ili bezjacima. Kentauri žive u krdima kao i konji, koja broje od deset do pedeset jedinki, odnosno članova. Vrlo su vješti ratnici, vješti su u liječenju magijom, u streljaštvu, astronomiji i proricanju budućnosti (Rowling, 2001).

Kentauri koji se spominju u romanima su: Bein, Firenzo i Ronan te ostali neimenovani kentauri. Kentauri nikada nisu bili izričito na strani čarobnjaka niti na strani Voldemorta, držali su se sami za sebe, ali kada je ponovno izbio veliki rat između dobra i zla, stali su na stranu dobra, protiv lorda Voldemorta. Kentauri žive u Zabranjenoj šumi, a ondje ih je prvi puta vidio i upoznao Harry Potter u knjizi – Harry Potter i kamen mudraca: *“Na proplanak stupi – je li čovjek ili konj? Do pasa je bio čovjek, riđe kose i brade, a ispod pasa je bilo sjajno konjsko kestenjasto tijelo sa crvenkastim repom”* (Rowling, 2003:200).

Harry se u šumu zaputio s Hagridom, Hermionom, Ronom i Malfoyem zbog kazne koju su dobili. U šumi su sreli kentaure Ronana i Beina, upoznali ih te nastavili dalje kada su naišli na mrtvog jednoroga i stvora pod kukuljicom koji je pio krv jednoroga. U tom trenutku naišao je kentaur Firenzo koji je otjerao spodobu ispod kukuljice i spasio Harryja Pottera: *“Začuje za sobom topot kopita u galopu, nešto ga preskoči i nasrne na onu spodobu.”* (Rowling, 2003:202). *“Kad je digao pogled, one spodobe više nije bilo. Nad njim je stajao kentaur, ali to nije bio ni Ronan ni Bein. Ovaj je bio mlađi od njih, imao je plavu, zapravo bijelu kosu i tijelo konja pasmine palomino”* (Rowling, 2003:203). Kentaur Firenzo je vratio Harrya do Hagrida i očigledno mu spasio život.

Autorica je za kentaure u romanima pronašla inspiraciju u mitologijama i legendama. Opisala ih je kao samozatajna bića i vješte ratnike. Ni ovi kentauri se ne druže rado s ljudima, ali kada naiđu na njih, pristojni su, pozdrave i nastave svojim putem. Za razliku od nekih kentaura iz mitologija, kentauri iz romana o Harryju Potteru nisu primitivni, niti su barbari. To su vješti ratnici, inteligentni, stručnjaci u nekoliko područja, kao što je na primjer, astrologija.

3.2.8. TESTRAL (Thestrals)

Slika 8. Testral (Thestrals)

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Thestral>

Krilati konji su vrlo zastupljeni u grčkoj mitologiji, a odličan primjer je Pegaz. Prema grčkoj mitologiji, Pegaz je bio Posejdonov i Meduzin sin. Pegazovo ime povezuje se s riječi “pege” što na grčkom znači “izvor”. Upravo zbog te poveznice, smatralo se da bi nastalo vrelo upravo na onom mjestu gdje bi Pegaz kopitima dotaknuo tlo. Starogrčki pjesnik Heziod je smatrao da je Pegaz bio Zeusov donosioc munje, stoga mu ime možemo povezati i sa riječi “pilhassas” što u prijevodu znači “munja”. Pegaz je u mitovima i legendama opisan kao predivan, veliki, bijeli konj, raskošnih krila pomoću kojih je letio brzinom vjetrova.

Najčešće je boravio na Olimpu, među bogovima te je Zeusu donosio munje. Pegaza ne krasi samo lijepa vanjština, Pegaz je bio jednako predivan i iznutra. Imao je veliko, čisto srce, bio je dobroćudan, blag i nježan. Po Pegazu je nazvano i Pegazovo zviježđe, a navodno ga je sam Zeus pretvorio u istoimenu skupinu zvijezda. Tom prilikom, Pegazu je iz krila ispalo jedno pero na tlo, te je na tom mjestu nastao grad Tarsus (Pauzanija, 2008). Pegaz je po izgledu i klasifikaciji biće slično Testralima iz romana. Razlikuje ih boja, testrali su crni, a pegazi bijeli. Oba bića se

svrstavaju u vrstu krilatih konja. Testrali zbog boje tijela mogu biti etiketirani kao mračni, možda i zlonamjerni, ali zapravo su dobroćudni i nježni isto kao Pegazi.

Testrali u romanima o Harryju Potteru su velika crna, krilata bića, vrlo slična konjima. Imaju velika crna krila koja sličje krilima šišmiša. Zbog njihovih šišmišjih krila često ih se uspoređuje upravo sa šišmišima, perodaktilima ili zmajevima. Testrali se svrstavaju u krilate konje, a čarobnjaci vjeruju da donose nesreću. Velika posebnost testrala je ta da su nevidljivi običnim ljudima, ali i čarobnjacima koji nisu prisustvovali ili svjedočili nečijoj smrti. Testrale vide samo oni čarobnjaci koji su vidjeli smrt neke osobe svojim očima. Primjerice, Harry Potter je vidio testrale jer je kao beba svjedočio smrti svojih roditelja (Rowling, 2003). Testrali se prvi puta spominju u petom romanu, odnosno u romanu Harry Potter i red Feniksa. U knjizi su opisani kao veliki konji, crni vranc i s dugom, crnom grivom. Na zmajskom licu su se isticale prazne i bijele oči: *“Nisu na sebi imali mesa, nego samo crnim krznom obraslu kožu koja im je prijanjala uz kostur. Svaka im je kost bila savršeno vidljiva. U glavi su sličili zmajevima, a bijele oči bez zjenica zurile su u prazno. Iz hrpta su im izrastala krila – golema, crna kožasta krila koja kao da su pripadala divovskim šišmišima“* (Rowling, 2003:186).

Ministarstvo magije je testrale smatralo opasnim stvorenjima, dok ih je Hagrid opisao kao korisne i pametne. Kao i hipogrifi, testrali su svežderi iako preferiraju mesne obroke, tako da ptice postaju njihov česti plijen. Testrali koji se spominju u knjizi su krdo koje posjeduje Hogwarts i koje svake godine vuče kočije od kolodvora do Hogwartsa. Velika većina učenika misli da su kočije začarane i da se same kreću prema dvorcu, ali zapravo ih vuku nevidljivi testrali koje vide rijetki čarobnjaci. Isto tako je i Harry Potter ostao začuđen kada je prvi puta ugledao testrale te je mislio da halucinira. Još ga je više zbunilo što nitko drugi ne vidi testrale osim njega. Tada je shvatio da još neki učenici vide ono što i on, ali da su u manjini. *“Kočije više nisu bile bez konja. U njih su bili upregnuti nekakvi stvorovi. Da ih je morao nekako imenovati, Harry bi ih vjerojatno nazvao konjima, iako su izgledom donekle podsjećali i na gmazove“* (Rowling, 2003:186). Spomenuti čarobnjaci koji su mogli vidjeti testrale su: Harry Potter, Luna Lovegood, Rubeus Hagrid, Neville Longbottom i Theodore Nott: *“Oh, da”, potvrdi Luna. “Vidim ih od prvog dana. Uvijek su oni vukli kočije. Ne brini se. Jednako si zdrav kao i ja“* (Rowling, 2003:188).

Testrali su bića koja su slična ostalim krilatim konjima ili bićima po veličini i posjedovanju krila, a opet su svi međusobno toliko različiti. Može ih se usporediti s hipogrifima, pegazima, jednorozima, itd.. Svi spadaju u vrstu krilatih konja, odnosno bića, a s druge strane se vrlo razlikuju. Hipogrifi, pegazi, jednorozovi su većinom svjetlijih boja dok je testral noćno crn, mračan, za njega se vjeruje da donosi nesreću, čista suprotnost jednom jednorozu za kojeg se vjeruje da donosi sreću. Unatoč svojoj vanjštini, testrali pitoma bića koja nikoga neće napasti ako se ne osjete ugroženima. Autorica inspiraciju za testrale mogla pronaći u bićima kao što su pegazi, jednorozovi i zmajevi. Testral je zapravo savršen spoj elegantnog konja, odnosno pegaza i mračnog zmaja ili šišmiša crne obrasle kože i krila prekrivenih crnom kožom.

3.2.9. VILENJAK DOBY

Slika 9. Vilenjak Dobby

<https://harrypotter.fandom.com/wiki/Dobby>

Vilenjaci i goblini su mitološka bića koja se javljaju u brojnim legendama i mitološkim pričama. Najzastupljeniji su u slavenskim, germanskim i nordijskim mitovima i pričama. Vilenjaci su malena bića nalik ljudima koja su u slavenskoj i germanskoj mitologiji predstavljali bogove plodnosti. Živjeli su duboko u šumama blizu jezera, spilja, potoka, izvora. Uz njih se najčešće povezivao mit da su besmrtni ili u nekim predajama dugovječni, da su posjedovali magične moći, te da vole piti

rosu. Ljudi su upoznati s vilenjacima već preko 2000 godina i tijekom godina se nakupio veliki broj priča, mitova i legendi (Allen, 2007).

Vilenjake se smatra donosiocima sreće i često ih se povezuje s djetelinama s četiri lista u keltskoj mitologiji. Prema nekim predajama vilenjake se spominje kao potomke vodenog zmaja Hydre. Prema toj predaji, svaki puta kada netko ubere djetelinu s četiri lista ili je pojede, u tom se trenutku rodi jedan vilenjak. Zanimljivo je da je Hydrino omiljeno jelo djetelina i što je ona više pojede, to se više napuše i izgleda strašnije (Squire, 2005).

Vilenjaci se spominju i u hrvatskoj (slavenskoj mitologiji) i hrvatskom bajoslovlju, pogotovo u Dalmaciji. O vilenjacima pišu neki poznati hrvatski pjesnici, kao što su: Džore Držić, Marin Držić, Vladimir Mažuranić, Ivana Brlić - Mažuranić, Ivan Kukuljević - Sakcinski, itd. Vilenjaci se pojavljuju i u romanima o Harryju Potteru. Najpoznatiji je vilenjak Dobby koji se uvelike razlikuje od vilenjaka iz "Gospodara prstenova" po izgledu. Dobby je izgledom mješavina vilenjaka i goblina jer su vilenjaci u romanima o Harryju Potteru maleni, grbavih ruku i zglobova, velikih šiljastih ušiju koje nisu proporcionalne glavi, ali su također besmrtni.

Vilenjak Dobby je kućni vilenjak obitelji Malfoy koji je uvijek htio biti slobodan vilenjak. Nije htio provesti život kao nečije vlasništvo te je težio za slobodom. Osloboditi ga je mogla jedino njegov vlasnik na način da mu pokloni komad odjeće: *"Dobby je kućni vilenjak... i morat će do vijeka služiti jednoj kući i jednoj obitelji..."* (Rowling, 2003:16). Dobby je bio maleni vilenjak, grbavih ruku i koljena, velikih, šiljastih ušiju i velikih, dobroćudnih zelenih očiju: *"Sitno je stvorenje na krevetu imalo povelike uši kao šišmiš i buljave zelene oči veličine teniskih lopti"* (Rowling, 2003:15).

Prvi puta se spominje u romanu "Harry Potter i Odaja tajni" u kojem posjećuje Harryja Pottera u kući njegova tetka prije početka nove školske godine i upozorava ga da se ne vraća u Hogwarts jer mu prijete strašna opasnost: *"Harry Potter mora ostat na sigurnome. On je prevelik i predoabar da bismo ga smjeli izgubiti. Ako se Harry Potter vrati u Hogwarts, izložit će se smrtnoj opasnosti..."* (Rowling, 2003:18). Harry Potter ga unatoč dobroćudnom upozorenju nije poslušao, te je Dobby poduzeo niz aktivnosti kojima bi spriječio Harryja da se vrati u Hogwarts, kao što je bacanje torte na sestru tetka Vernona kako bi Harryja optužili za čarobiranje izvan škole i

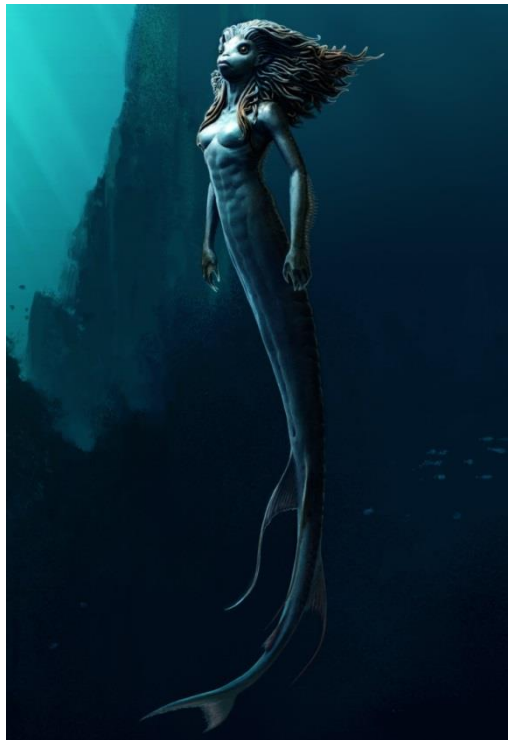
izbacili ga, odnosno kao, zatvaranje čarobnog prolaza na peron 9¾ odakle čarobnjaci polaze u Hogwarts.

Dobby je tijekom svih godina pomagao Harry Potteru te je pokazao svoje veliko srce, ljubav i odanost, iako je morao raditi za obitelj Malfoy koja ga je maltretirala. Harry je uspio osloboditi Dobbyja od vlasništva obitelji Malfoy tako da je skinuo svoju čarapu sa stopala, umotao je dnevnik lorda Voldemorta u nju i dobacio je gospodinu Malfoyju: *"...Harry izuje jednu cipelu, skine prljavu, blatnu čarapu i umota dnevnik u nju"* (Rowling, 2003:266). Gospodin Malfoy je bijesno strgnuo čarapu s dnevnika i bacio je na pod koju je podignuo Dobby. Čarapa je došla iz ruku njegova gospodara i Dobby je tim činom bio oslobođen: *"Dobby je dobio čarapu!" reče Dobby s nevjericom u glasu. "Gazda ju je bacio, a Dobby ju je uzeo, i sad je Dobby... Dobby je slobodan"* (Rowling, 2003:267). Presretni Dobby je bio toliko zahvalan Harryju Potteru da ga je u tom trenutku obranio od Malfoya i vjerno ga je pratio tokom njegova školovanja: *"Ne dirajte Harryja Pottera!" Odjekne prasak i gospodin Malfoy odleti natraške. Surva se niza stube i, preskačući ih po tri u jedan mah, skljoka se na donje odmorište"* (Rowling, 2003:267).

Vilenjak Dobby umire u romanu "Harry Potter i darovi smrti", ali ne prirodnom smrću, već ga ubija Bellatrix Lestrange, Voldemortova smrtonoša. Dobby je pomagao Harryju, Ronu, Luni, Ollivanderu i Thomasu da pobjegnu iz kuće obitelji Malfoy gdje su bili zatočeni. U trenutku kada su se aparatirali, Bellatrix je bacila bodež prema njima i pogodila Dobbya u prsa: *"Vilenjak se malo zanjihao. U raširenim, sjajnim očima zrcalile su se zvijezde. Istovremeno kad i Harry spustio je pogled na srebrni balčak bodeža zariven u svoja prsa, koja su se ubrzano podizala i spuštala"* (Rowling, 2007:16). Društvo i Dobby su se uspjeli sakriti na sigurno mjesto, ali Dobby je nažalost umro. Iako je umirao, bio je sretan što umire među prijateljima koji su ga prihvatili kao sebi jednakog, koji nisu marili što je on vilenjak, čarobnjak ili bezjak. Voljeli su ga i on je volio njih: *"Nije znao ni mario jesu li čarobnjaci ili bezjaci, prijatelji ili neprijatelji; važna je bila jedino tamna mrlja koja se širila Dobbyjevim prsima dok je molećivo pružao tanahne ruke prema Harryju. Harry ga je uhvatio i polegao na bok u prohladnu travu. "Dobby, ne, nemoj umrijeti, nemoj umrijeti..." Vilenjakove su ga oči pronašle, usne mu zadrhtale od napora da progovori. "Harry... Potter..." Vilenjak se stresao i umirio, očiju zamrznutih u dvije krupne, staklaste kugle, posute svjeltošću zvijezda koje više nije vidio"* (Rowling, 2007:384).

Dobby je zbog svoje plemenitosti i dobrih djela bio veliki prijatelj Harryja Pottera te je dostojanstveno pokopan kao slobodni vilenjak, što je oduvijek htio biti: *“Harry je vilenjaka položio u grob, namještajući malene udove kao da je doista legao otpočinuti.” “Dobby, hvala ti od srca što si me spasio iz onog podruma. Nije pošteno što si ti, tako dobar i hrabar, morao umrijeti. Nikad neću zaboraviti što si učinio za nas. Nadam se da si sad sretan.” “Kad je ponovno ustao, na kamenu je pisalo: OVDJE POČIVA DOBBY, SLOBODNI VILENJAK”* (Rowling, 2007:388).

3.2.10. VODENLJUDI (Merpeople)

Slika 10. Vodeni ljudi (Merpeople)

<https://www.pottermore.com/explore-the-story/merpeople>

Vodeni ljudi su bića koja se mogu usporediti sa sirenama, vodenim ljudima ili nimfama. Sirene ili nimfe javljaju se u grčkoj mitologiji gdje se opisuju kao mistična bića ribljeg repa i tijela, te ženske glave. Zanimljivo je da se sirene prvotno nisu prikazivale kao danas, već kao ptice s velikim nogama, ptičjim tijelom ili lavljom grivom. Tek su se kasnije počele prikazivati kao lijepe, mlade djevojke s repom ribe. Sirene su navodno izvirivale iz mora kako bi zavele mlade mornare i skrenule ih s

pravog puta. Sirene su mornare mamile svojom ljepotom i milozvučnim glasovima koje su posjedovale. U grčkoj mitologiji sirene su bile kćeri muze Terpsihore i boga Aheloja, posjedovale su prekrasne glasove te su se natjecale s muzama u pjevanju. Pošto su sirene izgubile, muze su ih pretvorile u čudovišta s ružnim ptičjim tijelom, ali su im ostavile lijepa lica i predivne glasove. S vremenom su se muze sažalile te su ih vratile u prvobitno obličje, u predivne mlade žene s ribljim repovima.

Prema drugoj teoriji, Afroditu ih je pretvorila u ptice jer nisu bile sklone ljubavi, već su mamile mlade mornare pomoću svojih glasova, davile ih i sisale im krv. Nakon nekog vremena Afroditina čarolija je počela popuštati, a sirene su se ponovno vratile u svoje prvobitno stanje, ali su bile uvrijeđene te su ostale i dalje mamiti mlade mornare u smrt (Sherman, 2008). Vodenljudi iz romana o Harryju Potteru su populacija koja živi u Hogwartskom jezeru te se kao i kentauri drže podalje od ljudi. Govore vodenjezikom, a neki čarobnjaci koji su svladali isti prenijeli su ostalima da vodenljudi žive u zajednicama koje su vrlo organizirane i koje podsjećaju na jato riba. Najstarije vodenljude nazivalo se sirenama. Vodenljudi se najviše spominju u romanu Harry Potter i plameni pehar u kojoj je Hogwartsko jezero bilo jedno od terena gdje se odvijao tromagijski turnir.

U romanu je pjesma vodenljudi također imala bitnu ulogu, Harry je morao slijediti njihovu pjesmu u jezeru kako bi uspješno izvršio svoj zadatak. Razlika između sirena iz grčke mitologije i vodenljudi iz romana je ta što su vodenljudi unatoč lijepim glasovima pjevali sablasne pjesme: *“Sat vremena imaš ti plijen oteti vratit, pola oka već je prošlo, čekati ne smiješ ti II to za čime tragaš na dnu će struliti...”* (Rowling, 2003:396). Vodenljudi se i izgledom razlikuju od sirena iz grčke mitologije. Sirene iz grčke mitologije su opisivane kao predivne djevojke, sa prekrasnim ribljim repovima i milozvučnim glasovima: *“Vodenljudi su imali sivkastu kožu i dugu, neukrotivu, tamnozelenu kosu. Oči im bijahu žute, baš kao i napukli zubi. Oko vratova su nosili debele ogrlice od konopa i oblutaka”* (Rowling, 2003:397). Autorica je inspiraciju za vodenljude pronašla u sirenama. Vodenljudima je ostavila neke karakteristike sirena i nimfa kao što su prekrasni glasovi, neki dijelovi tijela kao ljudske glave i riblji repovi, ali ih je prikazala sablasnijim i strašnijim stvorovima nešto što su prikazane sirene. Karakterno su sirene i vodenljudi dosta slični, iako sirene ne prikazuju svoju pakosnu narav kao vodenljudi, već mame mlade mornare svojom ljupkošću za razliku od

vodenljudi koji su od početka pokazali svoju odbojnost prema ljudima i želju da žive što dalje od njih.

Romani Harry Pottera usko su povezani s mitološkim pričama i općenito s fantastikom jer se kroz romane isprepliću svi elementi koji su važni za mitove i fantastičnu književnost. U romanima se isprepliću dva paralelna svijeta, svijet čarobnjaka i bezjaka. Sve što se događa u svijetu čarobnjaka, bilo dobro ili loše, ima odjeka i na svijet bezjaka, samo što oni većinom nisu svjesni toga. Tu je i vječna borba između dobra i zla koja se provlači kroz svih sedam romana. Još jedan ključan element je taj da se kroz romane provlače fantastična bića na koja često možemo naići i u mitovima, legendama i narodnim predajama.

ZAKLJUČAK

Romani o Harryju Potteru dio su fantastične dječje književnosti. Opisuju fantastični čarobnjački svijet koji obiluje neobičnim događajima i neobičnim bićima. Autorica je fantastična bića u romanima o Harryju Potteru prikazala na vrlo zanimljive načine te im udahnula karaktere slične ljudima. Za neke od njih inspiraciju je pronašla u pričama, mitovima, legendama koje nas okružuju, koje su stare koliko i čovjek. Mnoga su bića proizašla iz različitih svjetskih mitologija kao što su egipatska, grčka, skandinavska, keltska, slavenska. U grčkoj mitologiji inspiraciju je mogla pronaći za bića poput akromantule, hipogrifa, vodenljudi, kentaura i testrala. Feniks je biće koje se spominje u nekoliko mitologija kao što su grčka, egipatska i rimska. Vilenjake možemo pronaći u slavenskoj, germanskoj, nordiskoj i keltskoj mitologiji. U kršćanskoj mitologiji, autorica je inspiraciju mogla pronaći za baziliska i dementore. Bića koja se izravno mogu pronaći u mitologijama su: kentauri, bazilisk, feniks i vilenjaci. Bića koja je autorica izmislila na temelju mitologija i legendi su: akromantula, dementori, animagus, hipogrif, vodenljudi i testrali. Sve su to bića koja se zasnivaju na izvornim mitološkim bićima, ali donekle modificirana sa strane autorice. Npr, vodenljudi su vrlo slični sirenama, hipogrif i testrali se mogu usporediti sa pegazom iz grčke mitologije, akromantula je divovski pauk, a legendu o nastanku paula pronalazimo u grčkoj mitologiji. Smatram da su ova bića plod autoričine mašte, ali ne u potpunosti, jer je svako biće temeljeno na nekom biću koje već postoji u mitologiji. Bića za koja možemo reći da najviše odskaču od svojih "originala" i za koje možemo reći da ih je autorica izmislila su testrali, dementori i hipogrifi. Plod njezine mašte su imena pojedinih bića kao što su akromantula, animagus, dementori, hipogrif, vodenljudi i testrali. U romanima se odvija rat između dobra i zla koji vode dobri i zli čarobnjaci. Isto tako, ta borba zahvatila je i bića koja žive u tom svijetu te su morali birati stranu na kojoj će se boriti kako bi mogli opstati. Iz odnosa likova i bića u romanima, djeca, ali i odrasli mogu puno naučiti kako se ponašati jedni prema drugima, koje kvalitete bi ih trebale krasiti, te kakvi ljudi bi trebali postati.

LITERATURA

ALLEN, J. (2007.) *Enciklopedija fantastičnih bića*. Zagreb: Profil.

ALETIA, LAUDATO, D.T. (2017.) *Vatrena ptica feniks-simbol prvih kršćana*, [Online article] Dostupno na: <http://www.laudato.hr/Novosti/Zanimljivosti/Vatrena-ptica-feniks-simbol-prvih-krscana.aspx> [Pristupljeno: 13.prosinca 2019.]

BACALJA, R. (2017.) *Mit i dječja književnost*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

BAUSSIER, S. (2004.) *Svijet oko nas-mitologije*. Zagreb: Naša djeca.

BRIGGS, K. (1978.) *An Encyclopedia of Fairies, Hobgoblin, Brownies, Boogies and other Supernatural Creatures* [Online book] Dostupno na:

<http://liesaigoo.yolasite.com/resources/An-Encyclopedia-of-Fairies-Hobgoblins-Brownies-Boogies-amp-Other-Supernatural-Creatures-download-pdf.pdf>

[Pristupljeno: 8.prosinca 2019.]

BUTTLER, W. (2014.) *Fairy and Folk Tales of the Irish Peasantry* [Online book]

Dostupno na : <http://library.umac.mo/ebooks/b31956439.pdf> [Pristupljeno: 8.prosinca 2019.]

CALDWELL, S.A. (2006.) *Svijet zvijeri*. Zagreb: Profil.

CRNKOVIĆ, M. (1990.) *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.

CRNKOVIĆ, M. i TEŽAK, D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Znanje.

CURRAN, R. (2010.) *Priručnik o vukodlacima*. Zagreb: Znanje.

DONAT, B. i ZIDIĆ, I. (1977.) *Antologija hrvatske fantastične proze i slikarstva*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

DRŽIĆ, M. (2009.) *Dundo Maroje*. Zagreb: Mozaik knjiga.

FANTASTIČKA KNJIŽEVNOST (2020.) Leksikografski zavod Miroslav Krleža, URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6428> [Pristupljeno 10.prosinca 2019.]

FANTASTIČKA KNJIŽEVNOST (2020.) Leksikografski zavod Miroslav Krleža, URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=18967> [Pristupljeno:9.prosinca 2019.]

- MIT (2020.) Leksikografski zavod Miroslav Krleža, URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=41235> [Pristupljeno:9.prosinca 2019.]
- HAMERŠAK, M. i ZIMA, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international d.o.o.
- HRANJEC, S. (1998.) *Hrvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje.
- HRANJEC, S. (2004.) *Hrvatski dječji klasici*. Zagreb: Znanje.
- JANDRIJEVIĆ, R. i GAVRANOVIĆ, D. (2014.) *Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti*. Vjesnik bibliotekara Hrvatske [Online] 57 (1-3). str. 141-160.
- KUN, N.A (2011.) *Legende i mitovi stare Grčke*. Admiral books. Zagreb.
- MALONEY, M. (2016.) *Four Characteristics of a Good Children's Book*. Dostupno na: <http://www.visitingauthors.com/four-characteristics-good-childrens-book/> [Pristupljeno: 26.studenog 2019.]
- NODELMAN, P. (2008.) *The Hidden Adult. Defining Childrens Literature*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- NORTON, D., I NORTON, S. (2010.) *Through the eyes of a child: An introduction to children's literature (8th ed.)*. Boston, MA: Prentice-Hall. [Online review] Dostupno na: <https://www.luther.edu/oneota-reading-journal/archive/2012/the-value-of-childrens-literature/> [Pristupljeno: 26. studenog 2019.]
- PAUZANIJA (2008.) *Opis Grčke*. Književni krug.
- SHERMAN, J. (2008.) *Storytelling: an encyclopedia of mythology and Folklore*. London and New York: Routledge.
- ROWLING, J.K, (1997.) *Harry Potter i Kamen Mudraca*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K. (2001.) *Čudesne zvijeri i gdje ih naći*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2002.) *Harry Potter i Odaja tajni*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2003.) *Harry Potter i plameni pehar*. Zagreb: Algoritam.

- ROWLING, J.K (2003.) *Harry Potter i kamen mudraca*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2003.) *Harry Potter i zatočenik Azkabana*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2003.) *Harry Potter i Red feniksa*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2005.) *Harry Potter i princ miješane krvi*. Zagreb: Algoritam.
- ROWLING, J.K (2007.) *Harry Potter i darovi smrti*. Zagreb. Algoritam.
- SQUIRE, C. (2005.) *Mitologija Kelta*. Zagreb: Cid-Nova.
- STEER, D. (2008.) *Mitologija- bozi, junaci i čudovišta drevne Grčke*. Zagreb: Planetopija.
- TODOROV, T. (1987.) *Uvod u fantastičnu književnost*. Beograd: Pečat.
- URANIĆ, I. (2005.) *Ozirisova zemlja- Egipatska mitologija i njezini odjeci na zapadu*. Zagreb: Školska knjiga.
- VUKUŠIĆ, M. (2015.) *Hrvatska mitologija-Vile, Vilenice i Vilenjaci* [Online review]
Dostupno na: <https://www.ziher.hr/hrvatska-mitologija-vile-vilenice-i-vilenjaci/>
[Pristupljeno: 9. studenog 2019.]
- VRCIĆ-MATAIJA, S. (2011.) *Prilog tipologiji hrvatskog dječjeg romana*. Fluminensia, br.2 str. 143-154.
- ZARADIJA KIŠ (2018.) *Bazilisk. Upamćeno zlo. Od legende i predaje do moralističke sekvence. Riječki filotološki dani*. Zbornik radova s Jedanaestog znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem održanog u Rijeci od 24.-26.studenog 2016. Rijeka: Filozofski fakultet.
- ZIMA D. (2011.) *Kraći ljudi - Povijest dječjeg lika u hrvatskom dječjem romanu*. Zagreb: Školska knjiga.
- WALTER, P. (2006.) *Kršćanska mitologija svetkovine, obredi i mitovi srednjeg vijeka*. Zagreb: Scarabeus.
- WHALLEY, J.I (1982.) *Pliny the Elder*. Hardcover: Historia naturalis

SAŽETAK

Likovi u djelima fantastične književnosti često su neobična bića i zvijeri. U romanima o Harryju Potteru, autorice J.K. Rowling prikazan je velik broj fantastičnih bića. Budući da ovi romani pripadaju književnosti za djecu i mladež u radu su navedene i opisane glavne značajke dječje književnosti i dječjeg romana. Navedene su osnovne značajke mita s obzirom na sličnosti koje mitološka bića imaju s fantastičnim bićima. Analizirani su romani o Harryju Potteru, a posebna je pozornost posvećena fantastičnim bićima. Analiza fantastičnih likova obuhvaća usporedbu s mitskim predloškom i karakterizaciju unutar romana. Zaključuje se da svako prikazano biće ima svoj uzor u mitologiji te da njegovo pojavljivanje u romanu predstavlja doprinos izgradnji romanesknoga fantastičnog svijeta što ga J.K. Rowling opisuje u romanima o Harry Potteru.

Ključne riječi: Dječja književnost, J.K. Rowling, Harry Potter, fantastična bića

SUMMARY

Characters in works of fantastic literature are often unusual creatures and beasts. A number of fantastic creatures have been portrayed in the Harry Potter novels by J.K. Rowling. As these novels belong to children's and young people's literature, the main features of children's literature and children's novels are listed and described. The basic features of myth are given in view of the similarities that mythological beings have with fantastic beings. Harry Potter novels have been analyzed and particular attention has been paid to fantastic beings. The analysis of fantastic characters involves comparison with the mythical template and characterization within the novel. It concludes that each portrayed creature has a role model in mythology, and that his appearance in the novel is a contribution to the construction of the fantasy world that J.K Rowling describes in Harry Potter novels.

Keywords: Children's Literature, J.K Rowling, Harry Potter, Fantastic Beings